

Sygn. akt III Cz 599/19

POSTANOWIENIE

Dnia 1 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Dyrda

Sędziowie Sądu Okręgowego Henryk Brzyżkiewicz

Magdalena Balion - Hajduk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 1 października 2019r. w G.

sprawy z powództwa A. M.

przeciwko D. F. (D. – F.)

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek zażalenia powódki

na rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 postanowienia Sądu Rejonowego w(...)

z dnia 12 marca 2019 r., sygn. akt II C 8/19

postanawia:

1. **oddalić zażalenie;**

2. **zasądzić od powódki na rzecz pozwanej 255 (dwieście pięćdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

SSO Magdalena Balion - Hajduk SSO Andrzej Dyrda SSO Henryk Brzyżkiewicz

Sygn. akt III Cz 599/19

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w (...) rozstrzygnięciem zawartym w punkcie 2 postanowienia z dnia 12 marca 2019r. zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu na podstawie art. 203 § 3 k.p.c. w związku art. 98 § 1 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie wniosła powódka.

Zarzuciła naruszenie art. 841 § 3 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji merytorycznej oceny zasadności roszczenia, a w szczególności w zakresie zachowania terminu do złożenia pozwu o zwolnienie spod egzekucji, w sytuacji gdy Sąd I instancji nie wydał w toku procesu postanowienia co rozstrzygnięcia głównego żądania pozwu, w szczególności nie oddalił uprzednio powództwa postanowieniem z uwagi na, w ocenie Sądu, potencjalne naruszenie terminu do złożenia powództwa intencjonalnego, co implikowało naruszeniem art. 102 k.p.c. poprzez niezasadne wyłączenie możliwości zastosowania przedmiotowego przepisu, zwłaszcza, iż osobiste przekonanie Powódki o słuszności roszczenia, w tym logiczne, obszernie uzasadnienie dochowania terminu prekluzyjnego, cofnięcie powództwa na wczesnym etapie postępowania (brak wyznaczenia terminu rozprawy) oraz nakład pracy pełnomocnika

Pozwanej uzasadniają odstąpienie od obciążania Powódki kosztami procesu w sytuacji, gdy Powódka zainicjowała postępowanie w celu podjęcia ostatecznej próby odzyskania przedmiotów co do których przysługuje jej prawo własności, a utrata posiadania przedmiotów jest wynikiem niewłaściwego działania komornika w toku postępowania egzekucyjnego.

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i odstąpienie od obciążenia Powódki kosztami procesu w ogóle, na zasadzie art. 102 k.p.c. ewentualnie zmianę przedmiotowego postanowienia w zaskarżonym zakresie i odstąpienie od obciążania Powódki kosztami procesu w części, w zakresie stosownym do uznania Sądu II instancji.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o oddalenie zażalenia oraz zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W zażaleniu powódka kwestionowała nie tyle prawidłowość zastosowania art. 203 § 3 k.p.c. w związku art. 98 § 1 k.p.c., a zatem ustalenia wysokości kosztów, ale wyłącznie niezastosowanie art. 102 k.p.c.

Pomimo, iż nie dał temu bezpośredniego wyrazu w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, nie ulega wątpliwości, że Sąd ten nie dostrzegł zasadności zastosowania art. 102 k.p.c., a czego w swym zażaleniu domaga się strona powodowa.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Przytoczona regulacja prawna, jako przepis szczególny do art. 98 k.p.c., winna być stosowana w wyjątkowych sytuacjach. Ocena zatem zaistnienia tych przesłanek winna być dokonywana w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od zasady podstawowej – odpowiedzialności za wynik procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73).

W doktrynie i orzecznictwie, jako okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 102 k.p.c., wskazuje się zarówno te związane z samym przebiegiem postępowania, jak również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Niemniej jednak, trudna sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi samodzielnej podstawy zwolnienia od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 sierpnia 2012r., I ACa 316/12; postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2012r., I ACz 961/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 12 grudnia 2014r., I ACa 1050/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 listopada 2014r., I ACa 596/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2016r., I ACa 665/16).

Sąd Okręgowy nadto uznał, że istotnym i zasadniczo decydującym o słuszności odmowy zastosowania przez Sąd I instancji art. 102 k.p.c., jest przyczyna odmówienia stronie powodowej ochrony prawnej. Powódka, w przedmiotowym postępowaniu, domagała się zwolnienia spod egzekucji zajętych przedmiotów. Sąd rozpoznając wniosek o zabezpieczenie roszczenia stwierdził, że powództwo zostało wytoczone po upływie terminu, nie przesądzając jednak co do istoty sprawy. Niemniej jednak, po doręczeniu odpisu tego postanowienia, strona powodowa cofnęła pozew. Strona powodowa tymczasem, od samego początku była reprezentowana przez pełnomocnika będącego adwokatem, a zatem na etapie inicjowania postępowania była władna, poprzez posiadanie odpowiedniej wiedzy, do prawidłowej weryfikacji zasadności dochodzonego roszczenia. Tym samym, uznać należało, że wytoczenie powództwa nastąpiło bez poczynienia wnikliwej analizy (dochowania należytej staranności), a zatem zaangażowanie strony

pozwaney w niniejszy proces było nieuzasadnione. W konsekwencji, zastosowanie zasady słuszności i nieobciążanie powoda kosztami procesu byłoby sprzeczne z ratio legis art. 102 k.p.c.

Nadto, nie można pominąć, że ocena, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012r., III CZ 17/12; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2012r., V CZ 2/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 lipca 2014r., I ACa 18/14). Niewątpliwie prezentowane powyżej stanowisko, ogranicza zakres rozpoznania zażalenia na postanowienie o kosztach procesu przez Sąd II instancji, a w konsekwencji „uszczupla” możliwość modyfikowania przez Sąd II instancji rozstrzygnięcia o kosztach opartych na podstawie art. 102 k.p.c. jedynie do przypadków, gdyż nieobciążenie strony przegrywającej kosztami procesu byłoby rażąco niesprawiedliwe. Sąd meriti uzyskuje tym samym dużą autonomię w kształtowaniu tego rozstrzygnięcia. Dysponentem więc odmiennego uregulowania obowiązku poniesienia kosztów procesów, nawet jeżeli dany stan faktyczny, w ocenie Sądu II instancji dawałby podstawy do zastosowania reguły ogólnej, tj. art. 98 k.p.c., pozostaje Sąd I instancji, dopóki takie ukształtowanie rozstrzygnięcia o kosztach procesu nie jest rażąco niesprawiedliwe.

Sąd Okręgowy, w opisanych powyżej okolicznościach nie doszukuje się rażącej niesprawiedliwości. W konsekwencji uznać należało, że zastosowanie przez Sąd I instancji normy z art. 98 k.p.c. nie było nieuzasadnione.

Z powołanych powyżej względów, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji, po myśli art. 385 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c. Koszty te ustalono w oparciu o § 2 pkt 3 w związku z § 10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 października 2016r.

SSO Magdalena Balion – Hajduk SSO Andrzej Dyrda SSO Henryk Brzyżkiewicz